

**A nőkkel szembeni megkülönböztetés
minden formájának felszámolásáról
szóló egyezmény**

2013. március 1.

Eredeti: angol

**A Nőkkel Szembeni Hátrányos
Megkülönböztetés Felszámolásával
Foglalkozó Bizottság**

**A Bizottság ötvennegyedik ülészakán (2013. február 11 – március 1.)
elfogadott záró következtetések Magyarország hetedik és nyolcadik
összevont időszakos jelentéséhez**

1. A Bizottság a Magyarország által benyújtott hetedik és nyolcadik összevont időszakos jelentést (CEDAW/C/HUN/7-8) 2013. február 14-i 1105. és 1106. ülésén (CEDAW/C/SR.1105 és 1106) vizsgálta meg. A Bizottság kérdéseinek listája a CEDAW/C/HUN/Q/7-8 számú dokumentumban, Magyarország Kormányának válaszai a CEDAW/C/HUN/Q/7-8/Add.1 és a CEDAW/C/HUN/Q/7-8/Add.1/Corr.1. dokumentumokban találhatók.

A. Bevezetés

2. A Bizottság elismerését fejezi ki a részes államnak a hetedik és nyolcadik összevont időszakos jelentésért, amely információkat tartalmaz a Bizottság legutóbbi záró következtetéseiben megfogalmazott ajánlások végrehajtásáról (CEDAW/C/HUN/CO/6). A jelentésből azonban számos, az Egyezmény által lefedett területet érintően hiányoznak a nemek szerint lebontott adatok, és különösen a hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozó nőkre vonatkozó bontott adatok. A Bizottság elismerését fejezi ki a részes államnak a szóbeli tájékoztatásért, az ülést előkészítő munkacsoport által felvetett kérdésekre adott írásos válaszokért, és a Bizottság által szóban feltett kérdésekre adott további felvilágosításért.

3. A Bizottság elismeréssel szól a részes állam nagy létszámú delegációjáról, amelyet Asztalosné Zupcsán Erika, az Emberi Erőforrások Minisztériuma szociálpolitikáért felelős helyettes államtitkára vezetett, és amely magában foglalta a Kormányzat különböző minisztériumai és hivatalai, a bírói testület és a Legfőbb Ügyészség képviselőit is. A Bizottság nagyra értékeli a Bizottság tagjai és a delegáció között folytatott konstruktív párbeszédet.

B. Kedvező fejlemények

4. A Bizottság elismeréssel üdvözlí az Országgyűlés 2012. szeptemberi döntését arra vonatkozóan, hogy a kapcsolati erőszak önálló tényállásként kerüljön be az új Büntető Törvénykönyvbe.

5. A Bizottság nyugtázza a részes államnak az emberkereskedelem megelőzésére és leküzdésére szolgáló keretrendszer javítására elfogadott intézkedéseit, így különösen:

(a) 1018/2008. (III. 26.) Korm. határozatot az emberkereskedelem elleni 2008-2012 közötti nemzeti stratégiáról;

(b) az emberkereskedelem elleni nemzeti koordinátor kinevezését és a nemzeti koordinációs mechanizmus létrehozását.

6. A Bizottság üdvözli, hogy a részes állam ratifikálta a Gyermekkereskedelemtől, a gyermekprostitúciótól és a gyermekpornográfiától szóló, a Gyermek jogairól szóló egyezményhez fűzött Fakultatív Jegyzőkönyvet 2010-ben; valamint a Gyermek fegyveres konfliktusba történő bevonásáról szóló, a Gyermek jogairól szóló egyezményhez fűzött Fakultatív Jegyzőkönyvet 2010-ben; csakúgy, mint a részes állam csatlakozását a Kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezmény Fakultatív Jegyzőkönyvéhez 2012-ben.

C. Aggodalomra okot adó fő területek és ajánlások

Országgyűlés

7. A Bizottság, habár újból megerősíti, hogy elsősorban és különösképpen a Kormány feladata és felelőssége a részes állam Egyezményben foglalt kötelezettségeinek teljes körű végrehajtása, hangsúlyozza ugyanakkor, hogy az Egyezmény valamennyi hatalmi ágra nézve kötelező erejű. Felhívja a részes államot Parlamentjének ösztönzésére, hogy az eljárási rendjével összhangban és ahol az helyénvaló a szükséges lépéseket tegye a jelen záró következtetések végrehajtása érdekében, valamint a részes államnak az Egyezmény szerint soron következő jelentéstételi folyamatával kapcsolatban.

Az egyenlőség és a hátrányos megkülönböztetéstől való mentesség definíciója

8. A Bizottság tudomásul veszi, hogy az Alaptörvény nevesíti a diszkriminációmentesség általános elvét és megteremti a jogi alapot az átmeneti különleges intézkedések bevezetéséhez. A Bizottság ugyancsak tudomásul veszi a részes állam konstruktív párbeszéd keretében adott magyarázatát arra vonatkozóan, hogy a népességnövekedés a részes állam fő politikai prioritása. A Bizottságot ugyanakkor aggasztja, hogy ez az irányvonal a társadalmi nemeket érintő témákat illetően regresszív megközelítési módot jelenthet. A Bizottságot aggasztja továbbá, hogy ez a megközelítés növeli a nemekkel kapcsolatos sztereotípiák előfordulását azáltal, hogy a nőket főként, ha nem kizárólagosan, anyai és gondozói szerepben láttatja. A Bizottság üdvözli a nemek szerinti hatásvizsgálat kötelező alkalmazását minden jogi kezdeményezés esetén, ugyanakkor aggasztja, hogy a közelmúltban elfogadott jogszabályokból hiányzik az Egyezményből következő nemi szempontú megközelítés. A Bizottság megjegyzi, hogy a részes államban széleskörű egészségügyi, oktatási és szociális szolgáltatásokat érintő, privatizáció zajlott le, és aggasztja, hogy ez akadályozhatja az Egyezmény által biztosított jogok érvényesülését.

9. **A Bizottság sürgeti a részes államot, hogy:**

a) **vizsgálja felül a család- és nemek közötti egyenlőségre irányuló politikáit annak biztosítása érdekében, hogy az előbbieket ne korlátozzák a nők**

diszkriminációmentességhez és egyenlőséghez való jogainak teljes mértékű érvényesülését;

b) vezesse be jogalkotásába az egymást átfedő tényezők miatt kialakuló többszörösen hátrányos megkülönböztetés fogalmát és biztosítson megfelelő jogorvoslati lehetőségeket az ilyen diszkrimináció áldozatai számára;

c) módszeresen készítsen a jelenlegi és a jövőbeni tervezett jogszabályokra vonatkozó nemi szempontú hatástanulmányokat, és biztosítsa, hogy az új szabályozási keret teljes mértékben tiszteletben tartja az Egyezményt, annak végrehajtásában pedig nem okoz visszalépést;

d) biztosítsa, hogy az egészségügy, az oktatás és más szolgáltatások privatizációja nem fosztja meg a nőket a jó minőségű alapszolgáltatásokhoz való folyamatos hozzáféréstől a gazdasági, szociális és kulturális jogok területén.

Az Egyezmény, a Fakultatív Jegyzőkönyv és a Bizottság Általános Ajánlásainak láthatósága

10. Tudomásul véve, hogy az Egyezményt, a Fakultatív Jegyzőkönyvet és a Bizottság Általános Ajánlásait lefordították magyar nyelvre, a Bizottságot továbbra is aggasztja az Egyezménnyel kapcsolatos ismeret hiánya a jogászok és a nők körében. A Bizottság üdvözlí, hogy az Egyezmény a részes állam belső jogának szerves részét képezi, illetve hogy a bírák és ügyészek részére speciális képzéseket biztosítanak a kapcsolati erőszakot és az emberkereskedelmet érintő ügyek kapcsán. A Bizottságot ugyanakkor aggasztja azon bírósági esetekről szóló információk hiánya, amelyek során az Egyezményt közvetlenül alkalmazták vagy hivatkoztak volna rá, továbbá az a tény, hogy az Egyezményről szóló képzés nem része a kötelező bírói továbbképzésnek, illetve annak oktatása sem rendszerezett, sem pedig átfogó formában nem biztosított a bírói testület valamennyi tagja számára.

11. A Bizottság javasolja, hogy a részes állam alkosson fenntartható stratégiát az Egyezmény tartalmának terjesztésére és tudatosítsa a nők, különösen a hátrányos helyzetű csoportokból származó nők körében az Egyezményben foglalt jogait és a Fakultatív Jegyzőkönyv biztosította panasztételi és vizsgálati eljárásokat. A Bizottság felkéri a részes államot annak biztosítására, hogy az Egyezmény, a Bizottságnak a Fakultatív Jegyzőkönyv értelmében megfogalmazott állásfoglalásai és Általános Ajánlásai a bírák, jogászok és ügyészek számára nyújtott jogi oktatás és képzés szerves részeként kerüljenek beépítésre annak érdekében, hogy az érintetteket képessé tegyék az Egyezmény rendelkezéseinek közvetlen alkalmazására, valamint a nemzeti jog rendelkezéseinek az Egyezmény szellemében történő értelmezésére.

Jogi panasztételi mechanizmusok

12. A Bizottságot aggasztja, hogy az Egyenlő Bánásmód Hatóság számára nem áll rendelkezésre elegendő emberi erőforrás, pénzügyi és technikai eszköz, továbbá hátrányos megkülönböztetés esetén nem biztosítottak a hatékony jogorvoslati lehetőségek. A Bizottság nyugtázza, hogy a részes állam létre hozta az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalát, aggodalmát fejezi ki ugyanakkor annak korlátozott mandátuma miatt a nőkkel szembeni megkülönböztetés bármely formájával kapcsolatos panaszok kezelésére vonatkozóan, ideértve

a hátrányos helyzetű csoportokból származó nőkkel szembeni megkülönböztetésből eredő panaszokat is.

13. A Bizottság javasolja, hogy a részes állam:

(a) különítsen el megfelelő humán erőforrásokat, pénzügyi és technikai eszközöket az Egyenlő Bánásmód Hatóság számára, valamint biztosítsa a hozzáférést a nők, különösen a hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozó nők számára a Hatóság panasztételi eljárásaihoz, és vezessen be nyomon követési mechanizmusokat a konkrét beadványokkal kapcsolatos döntések esetében; és

(b) biztosítsa, hogy az Alapvető Jogok Biztosának mandátuma tartalmazzon egyértelműen kötelezettséget a nők jogai előmozdítására és megóvására, valamint a nők a diszkrimináció bármely formájával szembeni védelmére vonatkozóan, ideértve a panaszok fogadását és jogorvoslat biztosítását jogsérelem esetén is.

Nők előmenetelért felelős nemzeti mechanizmus

14. A Bizottság aggodalommal veszi tudomásul a különböző női civil szervezetekkel való partnerség hiányát az Egyezmény végrehajtását illetően és sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy nem kapott információt az emberi jogi és nőszervezeteknek a jelentés előkészítésébe való bevonásáról. A Bizottság aggodalmát fejezi ki a Családpolitikai Főosztály rendelkezésére álló korlátozott pénzügyi és humán források, és a Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlősége Tanács felállításának késedelve miatt. A Bizottság sajnálattal veszi tudomásul, hogy a részes állam a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó új stratégia elfogadásáról hozott döntést, a Nemek Közötti Egyenlőséget Elősegítő Nemzeti Stratégia 2010-2021 végrehajtásának felgyorsítása helyett.

15. A Bizottság, emlékeztetve 6. számú Általános Ajánlására (1988) és a Pekingi Cselekvési Tervben foglalt iránymutatásra, különösen a nemzeti mechanizmus hatékony működéséhez szükséges feltételeket illetően, javasolja, hogy a részes állam:

(a) erősítse meg az együttműködést a különböző női civil szervezetekkel az Egyezmény végrehajtás nyomon követését és teljesítését illetően, többek között azáltal, hogy részvételi mechanizmust alakít ki, valamint széles körű egyeztetést folytat a nőkkel a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó új stratégia elfogadása során;

(b) biztosítsa a szükséges pénzügyi, technikai eszközöket és humán erőforrásokat az Emberi Erőforrások Minisztériumának Családpolitikai Főosztálya számára, hogy az teljesíthesse mandátumát és hozza létre a nők előmenetelét szolgálni hivatott testületeket, különösen a Nők és Férfiak Közötti Társadalmi Egyenlősége Tanácsot; valamint

(c) vegye figyelembe a jelen záró következtetéseket az új, nemek közötti egyenlőségre vonatkozó stratégia és a kapcsolódó cselekvési tervek kidolgozása és elfogadása során.

Átmeneti különleges intézkedések

16. A Bizottság, habár tudomásul veszi, hogy az Alaptörvény és az Esélyegyenlőségi Törvény jogi alapot biztosít átmeneti különleges intézkedések bevezetésére, aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy néhány, a „pozitív diszkriminációra” és a kvótákra vonatkozó utalás a részes

állam jelentésében az Egyezmény 4. cikk 1. bekezdése helyes értelmezésének hiányára utal, amely cikk célja a nők érdemi egyenlőségének meghatározott időkereten belül történő gyorsítása a Bizottság 25. számú Általános Ajánlásában (2004) megfogalmazottak szerint.

17. A Bizottság javasolja, hogy a részes állam hozzon átmeneti különleges intézkedéseket:

(a) a nőknek a köz- és politikai életben, valamint a döntéshozatalban való egyenlő részvételének előmozdítására konkrét eredményorientált intézkedések révén, mint például kvóták és ütemtervek; valamint

(b) a vidéki, roma és a fogyatékossgal élő nők oktatáshoz és foglalkoztatáshoz való hozzáféréseinek megkönnyítésére.

Sztereotípiák és diszkriminatív gyakorlatok

18. A Bizottság, tudomásul veszi az oktatásban és a médiában a sztereotípiák leküzdésére hozott intézkedéseket, aggasztja ugyanakkor a nemi szerepek sztereotípiákon alapuló leosztásának tartós jelenléte családi és társadalmi szinten, valamint ezen szerepek erősítése a részes államnak a népesség növekedést hangsúlyosan előtérbe helyező politikái és prioritásai által. A Bizottság aggodalommal veszi tudomásul, hogy a nemi és etnikai alapú előítéletek jelentős mértékben hatással vannak az Egyezmény által biztosított jogok gyakorlására a hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozó nők, úgy mint a roma nők és a fogyatékossgal élő nők esetében.

19. A Bizottság felkéri a részes államot arra, hogy:

(a) valósítsa meg a nőket és férfiakat, lányokat és fiúkat megszólító, mérhető célokat kitűző, átfogó programot a nők és férfiak családban és társadalomban elfoglalt szerepével és felelősségével kapcsolatos, sztereotípiákon alapuló magatartás leküzdése érdekében, kiemelt figyelmet fordítva a hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozó nőkkel, különösen a roma és a fogyatékossgal élő nőkkel szemben megnyilvánuló előítéletek felszámolására; és

(b) tegye meg a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy a diszkriminációtól való mentesség és a nemek közötti egyenlőség bekerüljön az oktatási szakpolitikákba, különösen a Nemzeti Alaptantervbe és a kapcsolódó dokumentumokba, csakúgy, mint a tanárok, egészségügyi szakemberek és más szolgáltatást nyújtók számára biztosított alap- és továbbképzésekbe.

Nők elleni erőszak

20. A Bizottság, miközben üdvözöli a részes állam bejelentését a kapcsolati erőszak tényállásának Büntető Törvénykönyvbe történő felvételére vonatkozóan, továbbra is aggodalmát fejezi ki az erőszak más formáihoz, így a gazdasági és pszichológiai erőszakhoz vagy a fenyegető zaklatáshoz kapcsolódó külön rendelkezések hiánya miatt. A Bizottság tudomásul veszi a 2009. évi LXXII. törvényt a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról, azonban aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a végzések nem huzamosabb időre szólnak, illetve, hogy azok nem terjednek ki a nem házastársi viszonyban élő partnerek közötti kapcsolatokra. A Bizottságot továbbá aggasztja az információk hiánya nők elleni erőszakra szóló ügyekkel kapcsolatos nyomozások, vádemelések és az elítélések számára vonatkozóan, illetve, hogy elégtelenek az erőszak áldozatai számára rendelkezésre

álló jogorvoslati mechanizmusok. A Bizottságot ugyancsak aggasztja, hogy nem állnak rendelkezésre elégséges számban a kifejezetten az erőszak női áldozatai számára biztosított menedékhelyek. A Bizottságot aggasztja továbbá, hogy nincs információ a fogyatékkal élő, roma és idős nőkkel szembeni erőszak különböző formáiról, valamint, hogy hiányoznak a velük szembeni erőszak megelőzésére szolgáló speciális intézkedések is. Nyugtázva a Büntető Törvénykönyv erőszakos közöszléről szóló új rendelkezéseit, a Bizottságot továbbra is aggasztja, hogy az erőszak, fenyegetés, kényszerítés használata továbbra is részét képezi az erőszakos közöszlés büntetőjogi definíciójának, az áldozat önkéntes beleegyezésének hiánya viszont nem. A Bizottságot aggasztja továbbá az erőszakos közöszléssel kapcsolatos ügyekről szóló bejelentések alacsony száma, mivel nem biztosított a nemi erőszak női áldozatainak megfelelő egészségügyi támogatása, orvosi és törvényszéki vizsgálata.

21. A Bizottság, a nők elleni erőszakra szóló 19. számú Általános Ajánlással (1992) és az előző záró következtetéseiben foglalt ajánlásokkal összhangban, sürgeti a részes államot, hogy:

(a) alkosson törvényt a kapcsolati erőszakra és kriminalizálja a nők elleni erőszak különböző formáit, ideértve a gazdasági és pszichológiai erőszakot, valamint a fenyegető zaklatást;

(b) módosítsa a távoltartásra vonatkozó jogszabályokat annak érdekében, hogy az megfelelő védelmet biztosítson az áldozatoknak az együttélés valamennyi formájára kiterjedően, és hosszabbítsa meg a távoltartási végzések időtartamát;

(c) biztosítson kötelező képzést a jogászok részére a nők elleni erőszakhoz kapcsolódó jogszabályok szigorú alkalmazásáról, valamint képezze ki a rendőröket az erőszak női áldozatait megillető, standard eljárásokon alapuló bánásmódról;

(d) nyújtson megfelelő segítséget és védelmet a nők elleni erőszak áldozatai és gyermekeik számára az államilag támogatott menedékhelyek és férőhelyek számának növelésével, különösen az erőszak női áldozatai részére létesített menedékhelyeket illetően, ügyelve az arányos földrajzi elosztásra, erősítse az együttműködést az áldozatok rehabilitációjával, támogatásával, azok számára menedékhely és segítségnyújtás biztosításával foglalkozó civil szervezetekkel és növelje finanszírozásukat;

(e) bátorítsa a nőket arra, hogy jelentsék a kapcsolati és szexuális erőszakot, az áldozatok megbélyegzésének megszüntetése révén, valamint a figyelem felhívásával arra, hogy ezen tettek bűncselekménynek minősülnek;

(f) gyűjtsön statisztikai adatokat a nők elleni erőszak minden formájáról, nem, életkor, az elkövetőhöz fűződő kapcsolat jellege szerinti bontásban a nőket érintő kapcsolati és szexuális erőszak esetén;

(g) módosítsa a Büntető Törvénykönyvét annak érdekében, hogy az erőszakos közöszlés tényállásának definíciója az áldozat önkéntes beleegyezésének hiányán alapuljon;

(h) biztosítsa az erőszakos közöszlés női áldozatai számára a megfelelő és könnyen hozzáférhető egészségügyi szolgáltatásokat, és ezekhez kapcsolódóan az azonnali orvosi és törvényszéki vizsgálatokat az elkövetők elleni vádemeléshez szükséges bizonyítékok begyűjtése céljából; valamint

(i) mielőbb ratifikálja az Európa Tanács Nők elleni és a kapcsolati erőszak megelőzéséről és felszámolásáról szóló egyezményét.

Emberkereskedelem és prostitúciós kizsákmányolás

22. A Bizottság, habár nyugtázza az emberkereskedelem átfogóbb definícióját a Büntető Törvénykönyvben, és azt is, hogy az áldozatok azonosítására nemzeti mechanizmus került felállításra, a Bizottságot továbbra is aggasztja, hogy az emberkereskedelem női áldozatai számára nem áll rendelkezésre megfelelő számú menedékhely, valamint, hogy korlátozott a hozzáférésük az igazságszolgáltatáshoz és a megfelelő jogorvoslathoz, beleértve a kártérítést is. A Bizottságot aggodalommal töltik el a szexuális kizsákmányolás áldozataivá váló gyermekek megbélyegzéséről szóló információk. A Bizottságot aggasztja továbbá a női szexmunkások elleni hátrányos megkülönböztetés, és az, hogy a részes állam nem tesz lépéseket a biztonságos munkakörülmények, illetve kilépési programokat biztosítására azok számára, akik fel akarnak hagyni ezzel a tevékenységgel.

23. A Bizottság javasolja, hogy a részes állam:

(a) **fontolja meg, hogy a 2013-2016 közötti időszakra szóló új, emberkereskedelem elleni stratégiájába foglaljon bele olyan intézkedéseket, amelyek a nők és lánygyermekek kereskedelmének alapvető okaival foglalkoznak;**

(b) **növelje az emberkereskedelem női áldozatai számára rendelkezésre álló, állami fenntartású átmeneti szállások számát és ösztönözze a regionális központok érzékenyítését az áldozatok igényeire;**

(c) **nyújtson megfelelő segítséget és védelmet valamennyi nő számára, aki az emberkereskedelem áldozatává válik, ideértve a jogsegély és társadalmi reintegrációjuk biztosítását;**

(d) **biztosítsa, hogy a prostitúció által érintett gyermekeket ne elkövetőként, hanem áldozatként kezeljék; valamint**

(e) **hozzon olyan intézkedéseket, amelyek célja a szexmunkások elleni diszkrimináció megelőzése, és biztosítsa, hogy a biztonságos munkakörülményekhez való jogaikat rögzítő jogszabályokat nemzeti és helyi szinten egyaránt garantálják.**

(f) **Ratifikálja az Európa Tanács Emberkereskedelem elleni fellépésről szóló egyezményét (2005).**

Politikai és közéletben való részvétel

24. A Bizottság nyugtázza, hogy növekszik a nők részvétele a bírói testületekben és külügyi szolgálatban, ugyanakkor aggasztja, hogy a nők alulreprezentáltak a Kormány vezető beosztásaiban, valamint az Országgyűlésben. A Bizottság aggodalommal veszi tudomásul, hogy az Országgyűlés elutasította a női kvótára vonatkozó törvényjavaslatot, és hogy más intézkedést mindeztidáig nem hoztak a helyzet megoldására. A Bizottság aggodalmát fejezi ki az Országgyűlés nyilvános vitái során férfi politikusok által tett nyilatkozatok miatt, amelyek diszkriminálják a nőket és erősítik a nemi sztereotípiákat.

25. A Bizottság javasolja, hogy a részes állam:

(a) **vezessen be átmeneti különleges intézkedéseket, így például nemi kvótákat a politikai pártok választási jelöltjeire vonatkozóan, valamint egy nemek közötti paritásos rendszert a politikai kinevezések esetében azzal a céllal, hogy biztosítsa a nők és a férfiak egyenlő képviselét a választott és kinevezett politikai testületekben, beleértve a döntéshozó pozíciókat is; és**

(b) alkalmazzon nemi szempontú hatásvizsgálatot a választási jogszabályok esetében, ideértve a politikai pártokra és azok finanszírozására vonatkozó törvényeket is, annak érdekében, hogy a választási jogszabályok és a kapcsolódó törvények nagyobb mértékben járuljanak hozzá a nők egyenlőségéhez a politikai életben.

Oktatás

26. A Bizottság nyugtázza a nők iskolázottságának magas szintjét, ugyanakkor aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a nők és lányok továbbra is hagyományosan nők által dominált képzési területeket választanak, mint a társadalom- és bölcsészettudományok, és alulreprezentáltak a műszaki és a szakképzésben. A Bizottság szintén tudomásul veszi, hogy a nők felülreprezentáltak a tanárok körében, azonban sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy nem állnak rendelkezésre adatok az iskolákban és felsőoktatási karokon döntéshozói pozícióban lévő nőkről. Nyugtázva a Roma Integráció Évtizede Program Stratégiai Tervét, a Bizottságot aggasztja, hogy nincsenek információk a roma lányok helyzetét illetően az oktatási rendszerben. A Bizottság aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a családi életre való felkészítést célzó oktatási programok erősítik a hagyományos nemi sztereotípiákat.

27. A Bizottság javasolja, hogy a részes állam:

(a) fokozza erőfeszítéseit annak érdekében, hogy változatosabbá tegye a tudományos és szakképzési választási lehetőségeket a nők és férfiak számára, és hozzon további intézkedéseket nők és férfiak bátorítására, hogy ne hagyományos képzési területeket és szakmát válasszanak;

(b) hozzon létre a roma lányok oktatási helyzetére vonatkozó releváns, bontott statisztikai adatok gyűjtésére olyan rendszert, amely lehetővé teszi a részes állam számára, hogy programjainak és forráselosztásának eredményeit felmérje;

(c) szüntesse meg a roma lányok szegregációját az oktatási rendszerben, és biztosítsa számukra az egyenlő hozzáférést a minőségi oktatáshoz minden szinten; valamint

(d) biztosítsa, hogy a családi életre való felkészítést célzó oktatási programok megfelelően kezeljék a diszkrimináció-mentesség elvét, a nők és férfiak tényleges egyenlőségét, valamint a nőkkel szemben elterjedt sztereotípiákat.

Foglalkoztatás

28. A Bizottság aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a nemi szempontok hiányoznak a munkaerő-piachoz kapcsolódó jogi szabályozásból és szakpolitikákból. Aggodalommal veszi tudomásul, hogy a nők munkaerőpiaci részvétele továbbra is alacsony, és azt, hogy csupán néhány lépés történt annak érdekében, hogy a nőket feljogosítsák a munka és a családi élet összeegyeztetésére. Ezzel szemben úgy tűnik, hogy a kisgyermekes anyák védelme az elbocsátással szemben csökkent. A Bizottság megállapítja, hogy nőtt a nemek közötti bérszakadék, jöllehet az új Munka Törvénykönyve számos kritériumot tartalmaz az egyenlő értékű munkáért járó egyenlő bérezés hatékony garantálása céljából. A Bizottság aggodalommal veszi tudomásul, hogy a roma és migráns nők szinte teljesen kiszorultak a munkaerő-piacról. Szintén aggasztja a közszféra és magánszektor munkáltatóira vonatkozó iránymutatások hiánya arra vonatkozóan, hogy biztosítsák a fogyatékkal élő nők számára a foglalkoztatáshoz való megfelelő hozzáférést, többek között a szükséges ésszerű alkalmazkodás által is.

29. A Bizottság javasolja, hogy a részes állam:

(a) tegyen további erőfeszítéseket a szükséges intézkedések és átmeneti különleges intézkedések bevezetése érdekében, időben körülhatárolt célokkal és mutatókkal, a nők és férfiak tényleges munkaerő-piaci egyenlőségének biztosítása, a nők foglalkoztatásának támogatása, a foglalkoztatási szegregáció felszámolása és a nemek közötti bérkülönbség megszüntetése céljából;

(b) a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) normáival összhangban hozzon létre mechanizmusokat a munkahelyi értékelések elvégzésére a köz- és a magánszférában egyaránt, tegyen lépéseket a nőkkel szembeni munkahelyi diszkrimináció orvoslására, és hozzon intézkedéseket a munka és a családi élet összeegyeztethetőségének előmozdítására;

(c) továbbá, a fogyatékkal élő nőkkel és szervezeteikkel konzultálva dolgozza ki az ésszerű alkalmazkodás munkahelyen történő biztosítását célzó átfogó követelményeket;

(d) hozzon létre mechanizmusokat a roma és migráns nők nagyobb mértékű és hatékony munkaerő-piaci hozzáféréseinek biztosítására, ideértve az átmeneti különleges intézkedések alkalmazását is; valamint

(e) alkosson átfogó stratégiákat és programokat a versenyszférával együttműködve, a nemi sztereotípiák elleni fellépés és a nők nem hagyományos szakmákhoz való hozzáféréseinek előmozdítása érdekében.

Egészségügy

30. A Bizottság tudomásul veszi a részes állam kijelentését, hogy az Alaptörvény új cikkét, amely az életet a fogantatás pillanatától kezdve védi, nem fogják a jelenlegi jogi szabályozás és a nők abortuszhoz való hozzáféréseinek szigorítására használni. A Bizottságot aggasztják: a kampányok, beleértve a részes állam által támogatott, közelmúltbeli plakátkampányt, amelyek stigmatizálják az abortuszt és negatívan próbálják befolyásolni a közvéleményt az abortusszal és fogamzásgátlással kapcsolatban; a korlátozott hozzáférés a sürgősségi fogamzásgátlókhoz; hogy a sebészi úton történő terhességmegszakítást kérő nők elfogult és kötelező tanácsadásnak és szükségtelen három napos várakozási időnek vannak kitéve; továbbá, hogy növekszik az egészségügyi szakemberek körében az abortusz lelkiismereti okból történő megtagadásának aránya a megfelelő szabályozási keretrendszer hiánya miatt. A Bizottságot aggasztja továbbá a modern, hatékony fogamzásgátlási módszerekhez való korlátozott hozzáférés, és hogy a nők nem választhatnak az otthon vagy kórházban történő szülés között számos akadály következtében, ideértve azt is, hogy a bábákat nem ismerik el független szakemberekként.

31. A Bizottság sürgeti a részes államot, hogy:

(a) szüntessen be a nők szexuális és reprodukciós jogait érintő minden negatív beavatkozást, ideértve az abortuszt stigmatizáló, valamint a fogamzásgátlást és az abortuszt a közvélemény szemében negatívan befolyásolni próbáló kampányokat;

(b) biztosítson megfelelő hozzáférést a családtervezési szolgáltatásokhoz és megfizethető fogamzásgátlókhoz, beleértve a sürgősségi fogamzásgátlást is, valamennyi nő, így a fogyatékkal élő, roma, a HIV/AIDS-es, a migráns és menekült nők

számára, és a társadalombiztosítás által fedezze többféle korszerű fogamzásgátló költségeit és tegye vény nélkül elérhetővé a sürgősségi fogamzásgátlást;

(c) biztosítsa a biztonságos abortuszhoz való hozzáférést a kötelező tanácsadás és orvosilag indokolatlan várakozási idő mellőzésével, az Egészségügyi Világszervezet (WHO) vonatkozó ajánlásával összhangban;

(d) alakítson ki megfelelő szabályozási keretrendszert és nyomon követési mechanizmust az abortusznak az egészségügyi szakemberek körében elterjedt, lelkiismereti okból történő megtagadására vonatkozó gyakorlat ellenőrzésére, és biztosítsa, hogy a lelkiismereti okból történő megtagadás esetén a nők tájékoztatást kapjanak az alternatív lehetőségekről, valamint hogy az továbbra is személyes döntés legyen, nem pedig intézményesített gyakorlat; valamint

(e) biztosítsa, hogy a nők választhassanak az otthoni és a kórházban való szülés között azáltal, hogy a képzett bábákat független szakemberként ismerik el, valamint az otthoni szülés biztonságosságára vonatkozó jogi keretek és iránymutatások kialakítása és a szülészek számára indított képzések révén.

32. A Bizottság szintén aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a fogyatékosággal élő, az alacsony jövedelemmel rendelkező, a roma, a vidéken élő és a HIV/AIDS-es nők a szexuális és reprodukciós egészségügyi szolgáltatásokhoz, tekintettel azok privatizációjára is, korlátozottan és nem megfelelő minőségben férnek hozzá. A Bizottságot továbbra is aggasztja, hogy a fogyatékosággal élő nők sterilizációjára befolyástól mentes és tájékozott beleegyezésük nélkül kerül sor, a nőgyógyászati, emlőszűrési vizsgálatokból pedig kizárják őket. A Bizottságot aggodalommal tölti továbbá el, az iskolai tantervekből nem szerepel vagy nem megfelelő minőségű a szexuális és reprodukciós egészséget és jogokat érintő oktatása.

33. A Bizottság sürgeti a részes államot, hogy

a) javítsa a szexuális és reprodukciós egészségügyi szolgáltatások minőségét és az azokhoz való hozzáférést, különös tekintettel a fogyatékosággal élő, az alacsony jövedelemmel rendelkező, a roma és a vidéken élő nőkre, valamint biztosítsa a HIV/AIDS-es vagy szexuális úton terjedő fertőzésben szenvedő nőknek az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférést;

b) számolja fel a fogyatékosággal élő nők kényszer-sterilizációját az egészségügyi szakemberek képzése révén, figyelmük felhívásával saját előítéleteikre, valamint helyezze hatályon kívül vagy módosítsa az 1997. évi CLIV. törvényt, amely széleskörű lehetőséget biztosít az orvosok számára a kényszer-sterilizáció elvégzésére, a fogyatékosággal élők szabad és tájékozott beleegyezésére vonatkozó nemzetközi egészségügyi normákkal ellentétben; valamint

c) biztosítson megfelelő és folyamatos, korra és nemre érzékeny oktatást a szexuális és reprodukciós egészségről és jogokról az alap- és középfokú oktatásban, kellően képzett tanárok által.

Gazdasági és szociális ellátások

34. A Bizottság aggodalommal veszi tudomásul, hogy a nőket és azokat a háztartásokat, ahol nők a családfenntartók, aránytalanul sújtja a szegénység, valamint hogy a nők nyugdíjai és szociális ellátásai átlagosan alacsonyabbak, mint a férfiaké. Szintén aggodalmát fejezi ki

amiatt, hogy a nők informális gazdaságban betöltött helyzetével és a nők vállalkozóvá válásával szembeni akadályokkal kapcsolatos statisztikai adatok hiányoznak.

35. A Bizottság javasolja, hogy a részes állam:

(a) alkalmazza nagyobb mértékben az átmeneti különleges intézkedéseket, összhangban az Egyezmény 4. cikkének 1. paragrafusával, valamint a Bizottság 25. sz. Általános Ajánlásával (2004), a szegénység által érintett nők gazdasági helyzetének javítása érdekében;

(b) végezzen kutatásokat és gyűjtsön bontott adatokat a nők gazdasági helyzetének kiértékeléséhez gazdasági helyzetük hatékony szakpolitikákkal és programokkal történő javítása céljából;

(c) vizsgálja felül a nyugdíj- és a szociális ellátási rendszereit a nők és férfiak egyenlő hozzáféréseinek biztosítására, és terjessze ki hatályukat az informális gazdaságban dolgozó nőkre is;

(d) fokozza tovább erőfeszítéseit a nők vállalkozóvá válásának előmozdítására speciális programok, képzések, hitelek és tanácsadás útján, és dolgozzon ki mutatókat az ilyen jellegű programok és intézkedések végrehajtásában történt előrelépés mérése céljából.

Hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozó nők

36. A Bizottság rendkívül aggasztónak tartja, hogy az etnikai kisebbségekhez tartozó, így a roma nők, valamint a fogyatékkal élő nők többszörösen hátrányos megkülönböztetésnek és kirekesztésnek vannak kitéve a jogaik védelmére és életkörülményeik javítását célzó átfogó cselekvési terv hiányában. Aggodalommal állapítja meg, hogy a roma nőket aránytalanul sújtja a szegénység és az alacsony életszínvonal, korlátozott mértékben férnek hozzá az egészségügyi szolgáltatásokhoz, az oktatáshoz és a munkaerő-piachoz, különösen a vidéki területeken. A Bizottságot szintén aggasztja a roma, a fogyatékkal élő, az idős és a menekült nők helyzetével kapcsolatos bontott adatok hiánya. A Bizottság aggodalommal veszi továbbá tudomásul, hogy menedékkérő és migráns nők a befogadó állomásokon nem részesülnek megfelelő segítségben, és gyakran kénytelenek huzamosabb időt eltölteni ezeken állomásokon.

37. A Bizottság sürgeti a részes államot, hogy

(a) állami szakpolitikákba és költségvetésekbe építsen be a diszkrimináció minden formájának felszámolását célzó, olyan elemeket, amelyek figyelembe veszik a kisebbségekhez tartozó, így a roma, valamint a fogyatékkal élő nők igényeit;

(b) biztosítsa, hogy a migráns és menedékkérő nők megfelelő segítséghez jussanak, ne tartsák őket huzamos ideig adminisztratív őrizetben, és élhessenek az integrációs, valamint a családegyesítést célzó intézkedések nyújtotta előnyökkel; és

(c) gyűjtsön nemi bontás szerinti adatokat a többszörösen hátrányos megkülönböztetéssel szembesülő nők helyzetéről, különös tekintettel az idősebb, a fogyatékkal élő, valamint a kisebbségekhez tartozó, köztük a roma nőkre.

Házasság és családi kapcsolatok

38. A Bizottság megállapítja, hogy a család definíciója a családok védelméről szóló 2011. évi CCXI. törvényben nagyon szűk, mivel az csupán a házasságon alapuló kapcsolatokat foglalja magában, ami ellentétben áll az Alkotmánybíróság állásfoglalásával. A Bizottságot aggasztja, hogy a 16 éven aluli gyermekek házasságot köthetnek a gyámhivatal engedélyének birtokában.

39. A Bizottság javasolja, hogy a részes állam:

(a) módosítsa törvényi szabályozását, az Alkotmánybíróság állásfoglalásával összhangban, amely szerint a család definíciója túl szűk, és biztosítsa, hogy a vonatkozó jogszabályok további módosítására ennek, valamint a Bizottságnak a házasságban és családi kapcsolatokban való egyenlőségről szóló 21. sz. Általános Ajánlásának (1994) megfelelően kerüljön sor; valamint

(b) emelje fel nők és a férfiak számára a házasság törvényes alsó korhatárát 18 évre, és hozzon intézkedéseket a korai házasságok megakadályozása érdekében.

Az Egyezmény 20. cikk 1. bekezdésének módosítása

40. A Bizottság bíztatja a részes államot az egyezményhez kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv ratifikálására, illetve az Egyezmény 20. cikk 1. bekezdésének Bizottság ülésrendjével kapcsolatos módosításának késedelem nélküli elfogadására.

Pekingi Nyilatkozat és Cselekvési Terv

41. A Bizottság felkéri a részes államot arra, hogy az Egyezmény rendelkezéseinek végrehajtása érdekében tett erőfeszítéseihez használja fel a Pekingi Nyilatkozatot és Cselekvési Tervet.

Terjesztés és végrehajtás

42. A Bizottság emlékezteti a részes államot a Nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés minden formájának felszámolásáról szóló Egyezmény rendelkezéseinek módszeres és folyamatos végrehajtására vonatkozó kötelezettségére. A Bizottság sürgeti a részes államot, hogy megkülönböztetett figyelemmel kísérje a jelen záró következtetések és ajánlások végrehajtását a következő időszakos jelentés benyújtásáig terjedő időszakban. A Bizottság ezért kéri a záró következtetések mielőbbi terjesztését, a részes állam (valamennyi) hivatalos nyelvén, a releváns állami intézmények minden (nemzeti, regionális, helyi) szintjén, különös tekintettel a Kormányra, a minisztériumokra, az Országgyűlésre/Nemzeti Kongresszusra/Nemzetgyűlésre és az igazságszolgáltatásra, a teljes körű végrehajtás érdekében. A Bizottság arra bíztatja a részes államot, hogy működjön együtt minden érintett féllel, így a munkáltatói szervezetekkel, szakszervezetekkel, emberi jogi és női szervezetekkel, egyetemekkel és kutatóintézetekkel, médiával stb. A Bizottság ajánlja továbbá, hogy a záró következtetéseket, végrehajtásuk érdekében, megfelelő formában terjesztésszék a helyi közösségek szintjén is. A Bizottság arra kéri továbbá a részes államot, hogy továbbra is terjessze az Egyezményt, az ahhoz fűzött Fakultatív Jegyzőkönyvet és az ennek értelmében hozott állásfoglalásokat, valamint a Bizottság Általános Ajánlásait valamennyi érintett körében.

További szerződések ratifikálása

43. A Bizottság megállapítja, hogy hét fő nemzetközi emberi jogi egyezmény¹ rendelkezéseinek részes állam általi betartása elősegítené a nők emberi jogainak és alapvető szabadságainak érvényesülését az élet valamennyi területén. A Bizottság ezért arra bízta a részes államot, hogy fontolja meg az olyan szerződések ratifikálását, amelyeknek még nem részese, így az ENSZ Migráns munkavállalók és családtagjaik jogainak védelméről szóló, és az ENSZ Személyek kényszerített eltűnéssel szembeni védelméről szóló nemzetközi Egyezményeket.

A záró következtetések utánkövetése

44. A Bizottság felkéri a részes államot, hogy két éven belül nyújtson be írásbeli tájékoztatást a 21. bekezdés (a), (b), és (g); a 31. bekezdés (b), (c) és a 33. bekezdés (b) pontjában foglalt ajánlások végrehajtására tett lépésekről.

A következő jelentés előkészítése

45. A Bizottság felkéri a részes államot arra, hogy 9. időszakos jelentését 2017. márciusában nyújtsa be.

46. A Bizottság felkéri a részes államot, hogy vegye figyelembe a „Nemzetközi emberi jogi szerződésekről szóló jelentésekkel kapcsolatos harmonizált irányelvek, beleértve a közös Alapdokumentumról és a szerződés-specifikus dokumentumokról szóló irányelvek” (HRI/MC/2006/3 és Corr.1.) című dokumentumban foglaltakat.

---

¹ Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya; Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya; a Faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről szóló nemzetközi Egyezmény; a Nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés minden formájának felszámolásáról szóló Egyezmény; a Kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok elleni nemzetközi Egyezmény; a Gyermek jogairól szóló egyezmény és a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló Egyezmény.